

Wstęp

W niniejszym numerze „Acta Medicorum Polonorum” dominują materiały źródłowe, wśród których na uwagę zasługuje przełożona z łaciny na polski przez Radosława Piętkę i Magdalenę Szymańską-Piętkę dysertacja Karola Marcinkowskiego (1800-1846). Przekład został wykonany na podstawie egzemplarza przechowywanego w Bibliotece Jagiellońskiej. Rozprawa doktorska Marcinkowskiego porusza problematykę wynajdywania wskazań lekarskich, tę samą, którą prawie pół wieku później podjął Tytus Chałubiński w pracy uważanej za pierwsze osiągnięcie tzw. polskiej szkoły filozofii medycyny. W rozprawie Marcinkowskiego utrwalony został obraz niemieckiej medycyny okresu romantyzmu, który pozwala łatwiej zrozumieć dystans dzielący ją od medycyny angielskiej czy francuskiej.

Zupełnie inny charakter mają listy wybitnego działacza emigracyjnego Seweryna Gałęzowskiego (1801-1878) do jego serdecznego przyjaciela, polsko-ukraińskiego poety, Józefa Bohdana Zaleskiego (1802-1886). Listy te ukazują osobowość wpływowego lekarza-humanisty i przybliżają codzienne życie polskich uchodźców politycznych w Paryżu w połowie XIX w. Znamienne, że na ziemiach polskich byli elitą intelektualną, jednak na obczyźnie nie umieli osiągnąć takiej pozycji społecznej. Poza nielicznymi wyjątkami, ich kreatywność gasła, a cała energia życiowa przeznaczana była na utarczki i konflikty personalne oraz spory o przyszły ustrój Polski.

Posnaniana to także korespondencja dotycząca jednego z najwybitniejszych polskich chirurgów, prof. Antoniego Tomasza Jurasza (1872-1961), który po II wojnie światowej został w niejasnych okolicznościach zmuszony do emigracji do USA. Listy te stanowią świadectwo międzynarodowego uznania i prestiżu, jakimi cieszył się do

końca życia A. T. Jurasz oraz życiowych trudności, z jakimi się borykał. Stanowią one też ciekawy przyczynek do historii Polonii amerykańskiej w połowie XX w.

Losy lekarzy zmuszonych do opuszczenia ojczyzny poznać można na przykładzie artykułu Władysława Wanowskiego o doktorze Aleksandrze Wanowskim (1886-1966), Polaku z urodzenia i Mołdawianinie z wyboru. Nie tylko w tej biografii zaznaczają się wątki wojenne. Taki charakter ma artykuł Marii Ciesielskiej o Stefanii Perzanowskiej (1896-1974), więźniarce obozu koncentracyjnego w Majdanku. Autorami artykułów o polskich lekarzach z Zaolzia, Janie Jerzym Buzku (1874-1940) i Józefie Marszałku (1891-1968), są lekarze z Polskiego Towarzystwa Medycznego w Republice Czeskiej, Józef Słowik, Tadeusz Hławiczka i Kazimierz Santarius.

Dwa z zamieszczonych w niniejszym numerze wspomnień zostały napisane przed wieloma laty. Ich autorami są: ostrowski ginekolog i położnik Alfons Gdyra oraz poznański chirurg Józef Granatowicz. Bardzo osobistym tonem nacechowane jest wspomnienie Joanny Nieznanowskiej o prof. Tadeuszu Brzezińskim (1929-2010).

Słowa wdzięczności kieruję do Wszystkich, którzy zechcieli przesłać artykuły i napisać listy życziwe koncepcji czasopisma poświęconego biografistyce lekarskiej. Dziękuję dr. Antoniemu Sukiennickiemu z Ostrowa Wielkopolskiego za przesłanie dotychczas niepublikowanych wspomnień Alfonsa Gdyry, dr. Augustynowi Zagórskiemu, prezesowi Polskiego Towarzystwa Medycznego w Mołdawii, za udostępnienie artykułu o Aleksandrze Wanowskim, dr. Marii Drewsowej za nieocenioną wszechstronną pomoc.

Anita Magowska

Karol Marcinkowski